Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto
sanna.turpeinen@eduskunta.fi

HE 29/2019 vp

HTJ_Poliisihallitus_lausunto

1 Poliisitoimen toimintamenot 26.10, talousarvio, tehtävien hoitaminen ja painopisteet

Toimintaympäristö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Megatrendit kuten teknologinen kehitys, kansainvälistyminen, henkilökohtaisten arvojen korostuminen sekä kaupungistuminen ovat jo pitkään muuttaneet poliisin toimintaympäristöä ja muutos jatkuu edelleen yhä voimistuen. Kansainvälistyminen on jo pitkään näkynyt ihmisten, tavaroiden ja palvelujen vapaampana liikkumisena. Maassa olevien ulkomaalaisten määrän kasvu ilmenee lisääntyneenä edustuksena joissakin rikostyypeissä sekä tuoden uusia kulttuurisidonnaisia rikosmuotoja. Vieraskielisten ja erilaisista kulttuureista tulleiden tai niistä vierailevien henkilöiden kohtaaminen poliisiasioissa edellyttää poliisilta yhä enemmän kyvykkyyttä näiden asioiden huomioimiseen. Kaupungistuminen lisää tehtävämääriä ja häiriöiden riskiä kasvukeskuksissa samanaikaisesti kuin maaseudun ja erityisen harvaan asutun palvelutarpeisiin tulisi pystyä vastaamaan yhdenvertaisesti.

Hälytystehtävien toimintavalmiuden ylläpitämisen lisäksi yksilöiden lisääntyvät odotukset aiheuttavat painetta niin poliisin viestinnälle kuin digitaalisten palveluiden kehittämiselle. Keskustelukulttuurin muutos yhdessä nopean tiedonvälityksen kanssa muuttaa poliisiin kohdistuvia odotuksia. Julkista keskustelua kuvaa yhä enemmän sen ennakoimattomuus: tiedon ja suoralähetysten nopea julkaisu tietoverkoissa voi liikuttaa suuria ihmismassoja nopeasti myös reaalimaailmassa. Kuvat ja videot rikos- ja onnettomuuspaikoilta ovat nopeasti suuren yleisön saatavilla ja tuovat haasteita niin poliisin operatiiviselle kenttätoiminnalle kuin rikostutkinnalle. Myös poliisin odotetaan ottavan reaaliaikaisesti osaa julkiseen keskusteluun ja tämä tuo painetta poliisin viestinnälle, työturvallisuudelle ja lisää henkilöstön kokonaiskuormitusta.

Palvelunestohyökkäykset, tietojen kalastelut ja tietomurrot yleistyvät ja voivat olla osana erilaisia hybridiuhkia. Informaatiovaikuttamisen lisäksi netin yleistyminen näkyy kansalaisen arjessa erilaisina tilausansoina, lapsiin kohdistuvana groomingina sekä siten, että erilaisten rikosten uhriksi voi joutua yhä useammin etänä virtuaaliympäristössä. Teknisen kehityksen myötä internet-tiedustelutarpeen lisäksi poliisia kuormittaa digitaaliforensiikan, kuten puhelinten ja tietokoneiden tutkintatarpeet yhä suuremmassa osassa rikostapauksia.

Ilmastonmuutos vaikuttaa fyysisen ympäristön lisäksi ilmastoarvoja korostavaan sääntelyyn sekä arvoihin liittyvään, polarisoituvaan keskustelukulttuuriin. Törkeillä ympäristörikoksilla on myös yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jonka nähdään muutoinkin olevan Euroopassa kasvamassa, kansainvälistymässä ja kovenemassa. Huumausaineiden käytön lisääntyminen ja yhä nuorempien siirtyminen huumausaineiden käyttäjiksi lisää nuorten pahoinvointia, huumausaineliitännäisiä liikennerikoksia, julkisten paikkojen häiriöitä sekä huumausaineisiin liittyvää oheisrikollisuutta. Huumausainerikollisuus, ympäristörikollisuus sekä seksuaalirikollisuuden piilorikollisuuden osuuden vähentäminen lisäävät paineita poliisin paljastavalle toiminnalle, poliisin työturvallisuudelle, kansainväliselle yhteystyölle sekä hyville yhteistyörakenteille niin ennalta estävän toiminnan kuin viranomaisten välisten verkostojen ja tiedonvaihdon osalta. Poliisin toiminnan keskeisimpiä toimintaympäristön muutostekijät on kuvattu liitteen yksi kalvolla kaksi.

Poliisin tehtäväkenttä on pysyvästi monimutkaistunut ja laajentunut – samalla osaamisen vaatimustaso on moninkertaistunut. Toimintaympäristön muutos yhdistettynä resurssiin on pakottanut aiempaa enemmän priorisointiin. Painopisteinä ovat uusien uhkien torjunta, sekä ydintehtävinä kiireellisten hälytystehtävien ja vakavimpien rikosasioiden hoito. Lisäksi resurssia kohdennetaan erityisiin poliittisesti määriteltyihin painopistealueisiin. Poliisi toteuttaakin vuonna 2020 osaltaan sisäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Tämä kaikki asettaa entistä suurempia vaatimuksia mm. resurssien kohdentamiselle, henkilöstön osaamiselle sekä välineistön ja lainsäädännön ajantasaisuudelle. Samalla tilannekuvan, tiedonvaihdon ja tietojohtoisen toiminnan merkitys niin strategisella kuin operatiivisella tasolla korostuu. Poliisi on panostanut analyysikyvykkyyden kasvattamiseen.

Voimavaroja olisi välttämätöntä löytää oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen ylläpidon ja kansallisen turvallisuuden takaamisen kannalta keskeiseen ennalta estävään työhön ja tiedusteluun, toisin sanoen haitallisten ilmiöiden ja rikollisuuden torjuntaan ennalta. Ennalta estäminen on yhteiskunnallisesti taloudellista. Vuoden 2020 korkeampi määrärahataso mahdollistaa henkilöstön lisäyksen poliisitehtävissä 60-80 henkilötyövuodella erityisesti ennalta estävissä tehtävissä, päivittäisrikostorjunnassa ja PNR direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanossa. Haasteeksi muodostuu poliisin varusteluun ja ajoneuvokaluston ylläpitäminen. Poliisin nykyinen määrärahataso ei mahdollista nykytasolla nykyisen ajoneuvo- ja venekannan ylläpitoa, saati sen lisäämistä. Investointivelka tulee kasvamaan vuosittain.

Poliisi pyrkii vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin ja monimutkaistuvaan tehtäväkenttäänsä seuraavin taloudellisin edellytyksin:

Poliisitoimi (pl Suojelupoliisi)	2018 TOT	2019 ENN	2020 TAE	2021 S	2022 S	2023 S
Ko. vuoden talousarvio- / kehysrahoitus yhteensä, 1000	738 069	754 695	759 392	760 429	762 473	770 021
Kaikki tuotot yhteensä, 1000 €	68 704	81 803	65 020	65 020	65 020	65 020
Edelliseltä vuodelta siirtynyt rahoitus, 1000 €	22 700	44 052	34 748	25 363	4 557	4 187
KOKONAISRAHOITUS YHTEENSÄ, 1000 €	**829 473**	**836 498**	**824 412**	**825 449**	**827 493**	**835 041**
HENKILÖSTÖ YHT, HTV	**9 772**	**9 915**	**10 014**	**10 099**	**9 739**	**9 739**
Poliisimiehet, htv	7 200	7 320	7 380	7 465	7 105	7 105
Työssäoppimisen HTV-määrä (Opiskelijat)	263	272	328	328	328	328
Muu henkilöstö, htv	2 309	2 323	2 306	2 306	2 306	2 306

Taulukko 1. Poliisitoimi kokonaisrahoitus 2018 - 2023.

Vuoden 2019 kehystasosta (n. 754,7 miljoonaa euroa) poliisin nyt tiedossa oleva kehystaso nousee vuonna 2020 n. 759,4 miljoonaan euroon (kasvua n. 4,7 miljoonaa euroa). Vuoden 2019 luku sisältää kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarvion (1,6 milj. euroa).

Vuoden 2020 luvussa on huomioitu vuoden 2019 huhtikuun kehysriihessä ja hallitusohjelman yhteydessä sovitut muutokset. Poliisin toimintamenomomentille myönnettiin 7,5 miljoonan euron tasonkorotus. Tämän lisäksi osoitettiin pysyvinä muutoksina lähiöpoliisit ja poliisin ennalta estävä toiminnan (2,5 milj. euroa), poliisin toiminnan palvelutason kannalta haasteellisilla ja harvaanasutuilla alueilla resurssointi (3,3 milj. euroa). Lisäksi TUVE-kustannusten nousu (2 milj. euroa) ja nettipoliisitoiminnan resurssointia vahvistettiin (1,9 milj. euroa). Uusille toimitilahankkeille osoitettiin lisäystä 1,5 miljoona euroa. Hallituksen syyskuun budjettiriihessä (2019) ei muutoksia tullut.

Siirtyvää erää kohdentui vuodelta 2018 n. 44 miljoonaa euroa vuodelle 2019. Vuodelta 2019 siirtyvän erän ennustetaan olevan n. 34,7 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Tämä summa on poliisin alustavan sisäisen kehysjaon pohjalla. Tarkan arvion esittäminen on tässä vaiheessa vuotta haastavaa. Siirtyvää erää pyritään kasvattamaan käytettävissä olevin toimenpitein. Lupatuotot tulevat kertymään yli budjetoidun vuonna 2019. Syynä tähän ovat vuoden 2018 marraskuussa 2018 alkanut hyvin merkittävä henkilökorttihakemusten määrän kasvu, joka on jatkunut myös vuonna 2019. Samanaikaisesti tapahtunut henkilökorttihakemusten huomattava kasvu on aiheuttanut merkittävän työmäärän kasvun poliisilaitosten lupahallintoon.

Vuonna 2019 poliisin henkilöstömäärän tavoitteena on noin 7 300 poliisimiestä (htv) ja muuta henkilöstöä noin 2 320 htv. Kyseinen poliisimiesmäärää kyetään nostamaan noin 60-80 htv:lla vuonna 2020.

Kuluvan vuoden riihissä saaduilla kohdennuksilla poliisimiesten määrää on saatu pysäytettyä, jopa hieman kasvu-uralle. Vuonna 2020 koulutettujen poliisimiehiä on arvioitu olevan noin 7380. Tämä kehityksen suunta on askel oikeaan suuntaan ja tukee poliisitoiminnan suoriutumista omista tehtävistään yhteiskunnassa. Tämä edellyttää kuitenkin edelleen kriittistä poliisin sisäisen kehysjaon tarkastelua, koska aiempien leikkausten paikkaamiseksi on jäljellä merkittävää korjausvelkaa.

Resurssit 2021-2023: kehystaso

Poliisitoiminnan eri osa-alueiden tuloksellisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan osaltaan siihen, että Suomi olisi yksi maailman turvallisimmista maista. Suomen julkistalouden tilassa ja poliisille osoitetuilla, hallituksen kehyspäätöksen mukaisilla määrärahoilla tämä ei näytä mahdolliselta eikä realistiselta pyrkimykseltä pitkäjänteisesti tulevina vuosina. Tämä vastaa ko. vuoden koulutettujen poliisimiesten määrää. Vuodesta 2022 eteenpäin tilanne on haasteellinen

Jos tarkastellaan pidemmällä aikavälillä, vuodesta 2010 nykyhetkeen, huomataan, että poliisi on vielä kaukana v. 2010 poliisimiesmäärästä. Vuonna 2010 poliisimiehiä oli 7766 htv, kun v. 2018 määrä oli enää 7200. Pudotusta on siis yli 560 htv. Vuoden 2010 vertailuluku sisältää myös Suojelupoliisin. Kehyskauden lopussa nykyisellä kehystasolla ollaan alle 2018 tason. Poliisien määrä vuonna 2023 olisi enää n 7100. Siksi tuleekin poliisien määrän kehitystä tarkastella pitkäjänteisesti rahoituksen tarkastelun yhteydessä ja varmistaa poliisien määrän riittävä määrä tulevina vuosina. Poliisimiesmäärä saadaan kasvamaan toki vuosina 2020 ja 2021 asteittain vuoden 2012 tasolle. Mutta tulevien vuosien osalta haasteellista on, että ilman lisärahoitusta poliisi ei kykene ylläpitämään nykyistä poliisimiesmäärä. Saman aikaisesti jo nyt poliisikoulutuksen sisäänottomäärät tulevat johtamaan tilanteeseen, jossa vuonna 2022 arvioidaan olevan yli 7600 poliisimiestä (htv).

Taulukossa 1 htv-määrän kehitykseen sisältyy vain maltillinen kustannusnousu. Lisäksi tässä esitettyyn htv-tasoon pääsemiseksi on edellytyksenä, että toimitiloihin ja ei-harkinnanvaraisiin ict-menojen nousuihin saadaan esitetty rahoitus. Mikäli näihin ei saada rahoitusta poliisimiesmäärä tippuu selvästi alle 7 000 poliisimiehen. Tämän takia poliisin rahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena.

Poliisimiehistä määräaikaisia oli syyskuussa 2019 yhteensä 666, joista 292:lla ei ollut taustavirkaa. Poliisi ei pysty olemassa olevan kehyksen puitteissa vakinaistamaan määräaikaisia poliisimiehiä enää vuodesta 2021 lukien. Haasteena on vuosien 2022-2023 kehystaso, joka ei mahdollista hallitusohjelmassa tavoitellun poliisimiesmäärän saavuttamista ilman sopeuttamistoimia.

Vuoden 2020 talousarvion kehystasolla kyetään turvaamaan nostamaan poliisimiesmäärä edellä mainitulla 60-80 henkilötyövuodella. Kuitenkin jo vuonna 2019 on poliisille tullut mm. lainsäädäntömuutosten kautta uusia merkittäviä velvoitteita, joihin ei ole osoitettu tarvittavaa lisärahoitusta. Suurimpia ovat mm. tieliikennelain kokonaisuudistus ja PNR -direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta aiheutuvat lisäresursoinnit (joista jäljempänä tarkemmin). Poliisi ei kykene resursoimaan edellä mainittujen lakisääteisten velvoitteiden täytäntöönpanoa em. laeissa edellytetyllä tavalla tulevina vuosina. Tulevaisuudessa poliisin lakisääteisten tehtävien odotetaan kokonaisuutena lisääntyvän, vaikka jo nykyisistä tehtävistä selviytyminen on haastavaa. Poliisin pitkän aikavälin kehystä, henkilöstömäärän kehitystä sekä kulurakennetta on kuvattu liitteen yksi kalvoilla 3-5.

Resurssit suhteessa toimintaympäristöön - tarve pitkän tähtäimen suunnitteluun ja yli hallituskauden yltävään rahoituspohjaan

Riittävän pitkäjänteisen kehystasotason puuttuessa, vahvana riskinä on poliisin turvallisuuspalveluita koskevan kysynnän ja poliisin mahdollisuuksien välisen kuilun syveneminen tulevina vuosina. Poliisin venyminen on nyt maksimoitu ja tilanne alkaa näyttäytyä operatiivisessa vasteessa yhä selvemmin. Tämä käy ilmi myös valmisteilla olevasta valvonta- ja hälytystoiminnan tila -selvityksestä, joka julkaistaan myöhemmin kuluvana vuonna.

Poliisin keskeisimpänä haasteena tulevina vuosina on toiminnan ja talouden yhteensovittaminen sekä niiden kehittymistarpeet vähenevien resurssien ja toimintaympäristön muutosten, sekä uusien lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden yhtälössä. Yhtenä suurimmista lisäkustannuksia aiheuttavista, mutta rahoituksen puolesta avoinna yhä olevista kysymyksistä ovat poliisin toimitilamenot ja ajoneuvot. Toivottavaa on, että hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan valtion toimijoille taataan terveelliset ja turvalliset toimitilat, toteutuu myös rahoitusratkaisuissa. Samalla tulisi turvallisuuden takia taata riittävä kalusto. Riittävä ICT-resurssointi tulee myös taata.

Keskipitkällä aikavälillä Poliisihallitus lähtee siitä, että hallintovaliokunnan vuosituhannen alussa määrittelemä poliisimiesten taso – 7850 poliisimiestä silloisena htv -tasona – on nykyisessä turvallisuustilanteessa se kestävä minimivaatimus, johon tulevina vuosina olisi kansallisen turvallisuuden ja poliisin tehtävistä selviytymisen vuoksi palattava. Tästä tavoitteesta ollaan kaukana. Poliiseja tarvitaan tästä huolimatta lisää kansalaisten tarpeita varten – turvallisuuden ylläpitämiseksi. Poliisin rahoitusta tulisi tarkastella pitkäjänteisesti.

Suomen tekeminen maailman turvallisimmaksi maaksi vaatisi tuntuvia taloudellisia lisäpanostuksia poliisin toimintamenoihin eräiden muiden Pohjoismaiden ja Euroopan maiden mallin mukaisesti.

			Poliisimiesresurssit Pohjoismaissa			
Maa	Poliisi-miehiä 2017	Poliisi-miehiä 2020	Asukkaita 2017	Poliiseja per 1.000 asukasta 2017	Poliiseja per 1.000 asukasta 2020	Lisäystarve Suomessa, jos vastaava taso kuin muissa Pohjoismaissa 2017
Tanska	10 670	11 100	5 714 912	1,87	1,94	+ 3162
Ruotsi	19 741	21 403	10 023 893	1,97	2,14	+3713
Suomi	7 148	7 380	5 513 130	1,30	1,34	
Norja	10 111	11 273	5 295 619	1,91	2,13	+ 3382
Islanti	660	695	338 349	1,95	2,05	+ 3602

Taulukko 2. Poliisiresurssit Pohjoismaissa v. 2017 ja ennuste v. 2020.

Poliisimiesten määrässä ja poliisitoiminnassa on kysymys valtion ydintehtävistä, joiden oikeusvarma ja riittävä hoitaminen on julkisen talouden kokonaisuudessa mahdollista suhteellisesti varsin pienin taloudellisin lisäpanostuksin. Kyse on myös turvallisuuskentän sisäisistä priorisoinneista. Kun poliisi kohtaa pääosan (uusistakin) uhista ensivasteena, on sen toimintakyvyn riittävyyden takaaminen omiaan vähentämään tilanteiden eskaloitumista muiden turvallisuusviranomaisten tehtäväkentälle. Lopulta kaikki kiinnittyy kykenevään ja riittävään henkilöstöön. Tämän lisäksi tarvitaan lainsäädännöllisiä toimia, joilla poliisin kehysrahoitukseen kohdistuvia paineita voidaan hillitä.

2 Sisäisen turvallisuuden selontekomietinnön huomioon ottaminen

Hallintovaliokunta on antanut Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta VNS 5/2016 vp mietinnön HaVM 5/2017. Poliisihallitus alleviivaa tätä erikseen, koska mietintöä voidaan pitää erittäin realistisena kuvauksena poliisin toimintaympäristön tilasta, muutoksesta ja jännitteistä sekä odotusten ja resurssien epäsuhdasta. Hallintovaliokunta on edellyttänyt, että poliisin henkilöresurssitaso palautetaan taloudellisen tilanteen parantuessa asteittain ensi vuosikymmenen puoleen väliin mennessä vuoden 2010 tasolle 7850 henkilötyövuoteen ja tapahtuneen suorituskyvyn laskun sijasta poliisin suorituskyky nousee kattavasti ja kansalaisten turvallisuus paranee sekä hallintovaliokunnan huomioimat epäkohdat korjataan tehokkaasti.

On toivottavaa, että valiokunnan edellyttämät toimenpiteet realisoituvat ja sitovat takeet poliisin resurssien ja suorituskyvyn ylläpitoon saadaan toiminnan ja talouden suunnittelemisen mahdollistamiseksi. Edellytys olisi poliisin pitkänaikavälin kehysratkaisu ja sitoutuminen 7850 poliisimieshtv:n määrään.

Poliisi-htv:n määrän ylläpito	**S 2021**	**S 2022**	**S 2023**
Tavoiteltutaso kehyskaudella	7 500	7 680	7 850
Rahoitustason mahdollista poliisimiesten määrä	7 465	7 105	7 105
Poliisimiesten htv-tason määrän vajaus	35	575	745
Tarvittava lisärahoitus (htv-hinta, 59 600 €/htv)	2 086 000	34 270 000	44 402 000
Poliisimiesmäärän noston vaikutus muihin kuluihin 7300€/htv	255 500	4 197 500	5 438 500
Taktinen varustelu (10000€ per partio, yli 7200 htv menevä osuus)	150 000	800 000	1 000 000
Poliisikoulutus (400 aloituspaikkaa)			
Poliisihtv-tason ylläpito ja koulutus, lisäystarve yhteensä, €	**2 491 500**	**39 267 500**	**50 840 500**

Taulukko 3. Poliisimiesmäärän ylläpitoon kehyskaudella tarvittava lisärahoitus.

3 Poliisitoimialan keskeisten tunnuslukujen kehitys ja toiminnan kuvaus

Keskeisten toiminnan tunnuslukujen pitkän aikavälin kehitystä on kuvattu liitteessä yksi kalvoilla 7-13. Kalvoihin on kuvattu muutamien keskeisten toiminnallisten tunnuslukujen kehitys v. 2017 - 2022 voimassa olevan julkisen talouden suunnitelman ja v. 2020 talousarvioehdotuksen mukaisella määrärahatasolla.

Valvonta- ja hälytystoiminta sekä liikenneturvallisuus

Vuonna 2020 kiireellisten hälytyspalvelujen saatavuus ja toimintavalmiusaika säilytetään nykytasolla. Poliisin toimintavasteen ylläpito on perusedellytys niin uusiin uhkiin kuin perinteisiin kiireellisiin hälytystehtäviin vastaamisessa. Kyse on käytännössä toimintakykyisten kenttäpoliisipartioiden riittävästä määrästä, sekä suorituskykyisestä välineistöstä. Lisäksi poliisin resursointi erityisesti harvaan asutuilla ja haastavan palvelutason alueilla säilytetään v. 2019 tasolla. Katuturvallisuutta ylläpidetään ja poliisin näkyvyyttä lisätään mahdollisuuksien mukaan häiriöalttiilla alueilla sekä suurissa yleisötilaisuuksissa.

Kuluvana vuonna on valmisteltu selvitystä poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan tilasta. Raportti julkaistaan myöhemmin kuluvana vuonna. Lisäksi sisäministeriö tulee asettamaan työryhmän pohtimaan poliisin vasteaikojen määrittelyä hallitusohjelman mukaisesti. Tilaselvitysraportissakin tuodaan esiin, että vaikka valtakunnallisella tasolla poliisin vasteajat ovatkin hyvällä tasolla, on alueellinen vaihtuvuus suurta, erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Yhden poliisipartion lisäys 24/7 toimintaan vaatisi 14 poliisin lisäyksen. Jo pelkästään heikoimman toimintavalmiusajan alueiden ensivasteen parantaminen vaatisi useiden kymmenien miljoonien eurojen pysyvän määrärahalisäyksen poliisille. Poliisin toimintavasteen ylläpito on perusedellytys niin uusiin uhkiin kuin perinteisiin kiireellisiin hälytystehtäviin vastaamisessa.

Vuonna 2020 poliisin suorituskykyä parannetaan edelleen operatiivisen toiminnan kalusto- ja välinehankinnoin aiemmissa talousarvioissa osoitettujen lisämäärärahojen turvin. Poliisin operatiivisen toiminnan erityisiin kalusto- ja välinehankintoihin osoitettu lisärahoitus *kattaa kuitenkin vain osan* operatiivisen toiminnan tarvitsemista, välttämättömistä hankinnoista, joiden toteuttamiseen *kokonaisuudessaan tarvittaisiin vielä n. 10 milj. euroa*. Poliisin operatiivisen toiminnan erityisten kalusto- ja välinehankintojen tavoitteena on turvata poliisin työturvallisuus ja toimintakyky nykypäivän muuttuneessa toimintaympäristössä ja turvallisuusuhkissa.

Poliisi pyrkii omalta osaltaan ja viranomaisyhteistyöhön osallistumalla säilyttämään laittoman maahantulon tilanteen Suomessa hallittuna. Maasta poistamispäätösten täytäntöönpanossa pidetään tehokkaana niiltä osin kuin poliisi voi siihen vaikuttaa. Palautustoiminta keskeisiin palautusmaihin

on erittäin haasteellista, koska palautusten kohdemaat suhtautuvat palautuksiin nihkeästi.

Liikennevalvonnan vaikuttavuus pyritään säilyttämään huolimatta siitä, että liikennevalvontaan kohdennettua työaikaa joudutaan osoittamaan myös muihin poliisin lakisääteisiin tehtäviin etenkin kiireellisten hälytystehtävien hoitamiseen. Tilannetta kompensoidaan kehittämällä edelleen valvonnan kohdentamista, poliisiyksiköiden liikenneanalyysiä, tietojohtoisuuteen perustuvaa liikennevalvonnan suunnittelua ja johtamista kaikilla liikennevalvonnan osa-alueilla sekä lisäämällä automaattista liikennevalvontaa. Poliisin paljastamien rattijuopumusten, törkeiden liikenneturvallisuuden vaarantamisen taso sekä raskaan liikenteen valvonnan taso säilytetään v. 2018 tasolla.

Poliisin toiminnassa painotetaan resurssien mahdollistamalla tavalla ennalta estävää toimintaa.

Harva-alueet

Toimintakykyisten poliisipartioiden tuleekin jakaantua valtakunnallisesti, painopisteen ollessa suurissa kaupungeissa. Nykyresurssilla poliisin mahdollisuudet yleisvalvontaan tai muuhun näkyvään toimintaan harva-alueilla on lähes olematonta. Tulevien vuosien rahoituspohja heikentää tilannetta entisestään.

Vuodelle 2019 saatu harva-alueiden lisäpanostus muuttui pysyväksi resurssiksi tuleville vuosille. Jos vuodelle 2020 poliisille osoitettu 60-80 htv:n lisäys osoitettaisiin kokonaisuudessaan poliisiin kenttätoimintaan, sillä ei poliisin näkyvyyttä harva-alueilla pystytä entisestään lisäämään. Käytännössä 80 henkilötyövuoden lisäys kenttätoimintaan mahdollistaisi 7 poliisipartion lisäystä 24/7/365 koko maahan eli neljästä seitsemään poliisipartioita lisää Suomen kokoiseen maahan. Nyt tuo lisäresurssi on kuitenkin osoitettava poliisille tulevien lakisääteisten lisätehtävien hoitamiseen (PNR-velvoitteet) sekä päivittäisrikostorjuntaan ja ennalta estävään toimintaan. Tulevina vuosina avun saaminen, silloin kun hätä on suurin, todennäköisesti pitenee harva-alueilla entisestään. Tasapuolisten poliisipalvelujen tarjoaminen koko maassa on haastavaa. Teknologian hyödyntäminen voi osaltaan vähentää poliisipartioiden sidonnaisuutta esim. etsintätehtävissä ja siten vapauttaa työvoimaa muualle. Varsinaista päivittäistä poliisityötä ja *poliisin näkyvyyttä*, sekä siten harva-alueiden asukkaiden turvallisuudentunnetta, teknologia ei sen sijaan lisää tai korvaa.

Rikostorjunta

Turvallisuustilanteen muutos tarkoittaa rikostorjunnassa voimakasta panostusta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen eli henkeen ja terveyteen kohdistuneitten rikosten, seksuaalirikosten sekä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän rakenteita murentavien rikosten torjunnan suorituskyvyn varmistamiseen. Erityisesti huomioidaan lapsiin kohdistuvat rikokset ja lähisuhdeväkivallan vähentäminen sekä ohjaus muihin viranomaispalveluihin. Rikosten luonteen muuttuessa yhä monimutkaisemmiksi vaatii niiden selvittämi-

nen enemmän resursseja, keinoja ja osaamista. Lisäksi toimintaympäristön muutos edellyttää resurssien kohdentamista ennalta estävään toimintaan ja erityisesti akuutteihin ja aikaa vieviin ilmiöihin, kuten väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin sekä vihapuheen torjuntaan. Tämä tarkoittaa nykyresursseilla väistämättä prioriosointia.

Erityisesti päivittäisrikostutkinta on valvontatoiminnan ohella ollut menneinä vuosia sopeuttamistoimenpiteiden kohteena. Rikoslakirikosten selvitystason pitäminen nykytasolla on muuttunut yhä haastavammaksi, vaikka rikosprosessiketjun nopeuttamiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi on tehty kehittämistoimenpiteitä, joita edelleen jatketaan myös syyttäjäyhteistyössä sekä lainsäädännön kehittämistoimenpitein.

Viime vuosien lainsäädäntömuutokset ovat lisänneet esitutkinnassa tehtäviä, jotka lisäävät toimenpiteitä ja sen myötä prosessin kestoa. Myös erityisesti petosrikosten siirtyminen tietoverkkoihin ja rikollisuuden kansainvälistyminen ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat tutkinnan vaativuuden lisääntymistä ja ovat siten omiaan lisäämään esitutkinnan kustannuksia ja tutkinta-aikojen pitkittymistä. Tämä kehitys on voinut tapahtua ilman, että poliisin esitutkintaan olisi samalla kohdistettu lisäresursointia. Tästä on ollut seurauksena tutkinta-aikojen merkittävän pidentymisen ohella mm. se, että poliisin mahdollisuudet panostaa mm. sarjoittamistyötä edellyttävään rikosten paljastamiseen sekä ns. pimeänä poliisin tietoon tulleiden rikosten selvittämiseen ovat entistä haasteellisemmat. Poliisin rikostorjunnan operatiivisen toimintakyvyn arvioimiseksi ja siihen reagoimiseksi ylläpidetään ajantasaista tilannekuvaa, mm. tutkinta-ajoista ja selvitysasteen kehityksestä.

Erityisen huolestuttavana on nähtävä myös Etelä- Suomen aluehallintoviraston tuoreita tutkimustuloksia rikostorjunnan psykososiaalisen kuormittavuuden korkeasta tasosta erityisesti päivittäisrikostutkinnassa työskentelevien poliisien keskuudessa. Merkittävänä tekijänä tähän voidaan perutellusti arvioida olevan nimenomaan suuret juttumäärät suhteessa työhön käytettävissä oleviin resursseihin.

Poliisin julkisuuskuvan ja hyväntasoisen kansalaisluottamuksen ylläpitämiseksi myös päivittäisrikostutkinnassa onnistumisella on aivan keskeisen tärkeä merkitys.

Kansallisen terrorismin torjunnan strategian mukaisesti poliisi on terrorismin torjunnan päävastuuviranomainen. Tämä tarkoittaa voimavarojen kohdentamista rikostiedusteluun, ensivasteeseen ja esitutkintaan.

Vuonna 2020 jatketaan väkivaltaisiin ääriliikkeisiin liittyvien rikosten ja viharikosten aktiivista torjuntaa muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa yhteistyössä. Toimintaa vahvistetaan verkossa tapahtuvan rikollisuuden tutkinnan ja torjunnan alueella ml. lasten seksuaalinen hyväksikäyttö internetissä. Lisäksi jatketaan vakavien sekä vaarallisten vihjeiden tunnistamiskyvyn ja tiedonkulun parantamista tavoitteena käytössä olevan tiedon tehokas hyödyntäminen, tarkemman analyysin mahdollistaminen sekä viranomaisten reagointinopeuden ja ennalta estämiskyvyn parantaminen.

Talousrikostorjunnan vaikuttavuuden lisäämiseksi pyritään reaaliaikaiseen rikostutkintaan, avoinna olevien juttujen määrän vähentämiseen, tutkinta-

aikojen lyhentämiseen ja takaisin saadun rikoshyödyn määrän kasvuun entistä tiiviimmällä poliisi-syyttäjä -esitutkintayhteistyöllä ja tehokkailla rikoshyödyn jäljittämistoimenpiteillä. Yhteistyötä keskeisten yhteistyötahojen kuten verohallinnon, ulosoton ja pesänhoitajien kanssa kehitetään.

Tietoverkkorikollisuuden torjunnassa pannaan täytäntöön kansallisen kyberstrategian täytäntöönpano-ohjelmassa esitetyt toimenpide-ehdotukset erityisesti ennalta estävän toiminnan osalta sekä osallistutaan uuden kansallisen kyberstrategian ja sen toimeenpano-ohjelman valmisteluun. Kyberrikostorjuntakeskuksen resurssien ja toimintakyvyn vahvistuessa vaikeutetaan vakavan ja järjestäytyneen tietoverkkorikollisuuden toimintamahdollisuuksia. Osallistutaan kansainvälisiin ja kansallisiin kyberharjoituksiin yhteistoiminnan kehittämiseksi poliisin ja muiden viranomaisten välillä.

Poliisi pyrkii edelleen paljastamaan törkeää ja kiinnittää huomiota käyttäjien tehokkaaseen hoitoonohjaukseen viranomaisyhteistyössä. Verkossa tapahtuvan huumausainerikollisuuden torjumiseksi poliisi panostaa verkkotiedusteluun. Poliisi pyrkii vaikeuttamaan järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa ja integroitumista yhteiskuntarakenteisiin hallinnollisessa torjuntamenettelyssä sekä tukee henkilöiden irtautumista järjestäytyneen rikollisuuden ryhmistä (Exit -toimenpiteet).

Lupahallinto

Poliisin lupahallinto vaikuttaa hallinnollisen päätöksenteon ja valvonnan keinoin rikoksia ennalta estävästi sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta turvaavasti Pääasiallisena palvelun tarjoamisen tapana ovat sähköiset palvelut ja sähköisen asioinnin käyttöaste säilyy suunnitelmallisesti korkealla tasolla. Poliisi turvaa maksullisen lupahallinnon riittävän palvelutason, tehokkaat menettelyt ja näitä vastaavat resurssit kustannusvastaavuudesta huolehtien. Lupahallinnon toiminnot ja prosessit uudistuvat hallinnollisesti kevyemmiksi. Poliisi huolehtii sähköisten lupapalveluiden ja asianhallinnan ylläpitämisestä ja kehittämisestä siten, että palvelut ovat asiakasystävällisiä, teknistä kehitystä tarkoituksenmukaisesti hyödyntäviä ja toiminnallisesti tehokkaita.

Poliisin lupahallinto tuottaa lupapalvelut kokonaistaloudellisesti ja kustannustehokkaasti. Vuoden 2017 alusta käyttöönotetulla resurssimallilla varmistetaan henkilöresurssien oikea mitoitus suhteessa lupahallinnon tehtäviin. Vuosina 2017—2018 lupahallinnon resursseja on vähennetty resurssimallin mukaisesti. Resurssimallia koskevien periaatteiden mukaisesti oikeaa voimavarojen tasoa arvioidaan aina kehittämistyön vaikutuksia suunniteltaessa. Vuoden 2018 lopulla alkanut henkilökorttihakemusten määrän raju kasvu jatkui vuonna 2019 ja tämä on edellyttänyt lisäresurssien jakamista poliisin lupahallinnon maksullisten asioiden käsittelyyn. Sakkolain muutoksen johdosta poliisi käsittelee 1.6.2019 alkaen kaikki ajokiellot, mikä tarkoittaa noin 17 000 uutta ajokieltoasiaa vuosittain. Tämä asettaa maksuttomalle lupahallinnolle (lupavalvonnalle) vuotuisen 30 henkilötyövuoden lisäystarpeen, joka on tuotu esiin tieliikennelain valmistelun yhteydessä.

Maastapoistamis- ja noutokuljetukset

Poliisin maastapoistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot pl. toiminnan henkilöstömenot, katetaan erilliseltä määrärahamomentilta, jonka taso on n. 7,6 milj. euroa vuonna 2020. Momentin käyttö on vaihdellut viime vuosina johtuen mm. turvapaikkahakijatilanteen kehittymisestä. Vuonna 2018 käyttö oli n. 6,1 milj. euroa. Näiden kulujen pitkäaikavälin kehitystä on esitetty liitteen yksi kalvolla 6.

Poliisista riippumattomista syistä vuoden 2015 aikana Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden asioita on prosessissa vieläkin tuhansia. Hakijat ovat saaneet kielteisiä päätöksiä, valittaneet niistä ja käynnistäneet uusintahakemusprosesseja. Tästä johtuen palautuspäätöksiä ei ole tullut täytäntöönpantavaksi poliisin odotuksia vastaavaa määrää. Maihin, joihin palautuspäätöksiä on eniten, palauttaminen on poliisista riippumattomista syistä haastavaa, sillä vastaanottava maa suhtautuu palautuksiin kielteisesti.

Vuosien 2020-2021 aikana täytäntöönpantavaksi kuitenkin odotetaan aiempaa enemmän päätöksiä erityisesti niihin kohdemaihin, joista v. 2015–2016 saapui eniten turvapaikanhakijoita. Palautustoiminnan kannalta tämä tarkoittaa kalliimpia palautusmatkoja, koska kohdemaat ovat maantieteellisesti kaukana ja palautettavat haastavia. Poliisi hyödyntää mahdollisuuksien mukaan Frontexin kustantamia yhteispalautuslentoja, sekä Frontexin varaamia reittilentopaikkoja. Toistaiseksi ns. haastaviin ja kustannuksiltaan kalliimpiin kohdemaihin ei ole tarjolla Frontexin maksamia lentoja.

Tällä hetkellä saattaen tapahtuvista kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautuksista *keskeytyy noin puolet* poliisista riippumattomista syistä. Syinä ovat mm. täytäntöönpanokiellot, vastustukset, katoamiset ja uusintahakemukset. Palautusten organisointi vie kuitenkin merkittävästi poliisin työaikaa, vaikka itse palautus ei lopulta realisoidu. Saattaen tapahtuvat palautukset ovatkin lisääntyneet suhteessa valvottuihin palautuksiin ja suuntauksen odotetaan jatkuvan. Saattaen tapahtuviin palautuksiin tarvitaan yhä useammin jopa 3-4 saattajaa.

Turvapaikanhakijoiden osalta volyymiltaan suurimman palautusmaan kanssa on primäärihaasteena se, ettei palautussopimuksen aikaansaaminen ole edennyt ja uhkana on, että palautukset ko. maahan loppuisivat kokonaan. Tämä voi aiheuttaa kohonneen riskin laittoman maassaoleskelun lisääntymiselle.

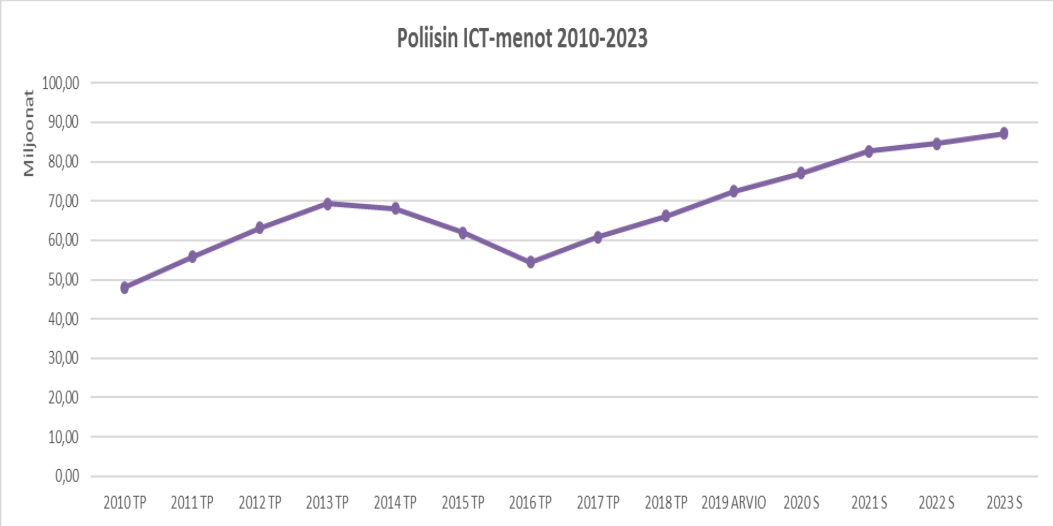
4 Digitalisaatio, kehittämishankkeet sekä ICT- ja materiaalihankinnat

Tietojärjestelmien ja tietoverkkojen merkityksestä

Poliisin strategisena tavoitteena on hyödyntää tietojohtoisuutta ja tietoverkoista saatavaa tietoa turvallisuuden ylläpitämisessä. Teknisten ratkaisuiden tulee tukea tehokasta suorituskykyä, tuottavuuden lisäämistä, liikkuvuutta ja työturvallisuutta sekä parantaa tietoteknisten palveluiden käytettävyyttä ja laatua läpileikkaavasti poliisin eri toimintaprosesseissa kuten rikostorjunnassa, valvonta- ja hälytystoiminnassa ja lupahallinnossa.

Poliisi käyttää useita tietojärjestelmiä ja muita tieto- ja viestintäteknisiä palveluita, joiden on toimittava myös erityistilanteissa tietoturva ja tietosuoja

huomioiden. Poliisin ICT-toiminnan tehtävänä on omalta osaltaan mahdollistaa poliisin tehokas työskentely. Ilman toimivia ja kattavia ICT-ratkaisuja poliisimiesten tehtävät kohdistuisivat enemmän muihin toimenpiteisiin kuin yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeiseen operatiiviseen toimintaan ja osittain jopa tiettyjä tehtäviä ei kyettäisi täysimääräisesti suorittamaan ilman tukevaa ICT-ratkaisua.

Taulukko 4. Poliisin ICT-menot v. 2010 lukien.[1]

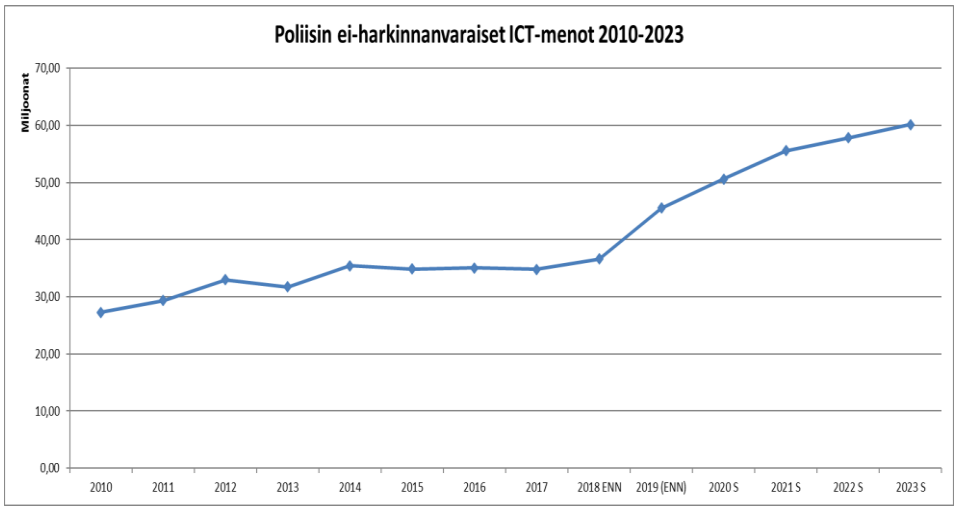
Poliisi joutuu sopeuttamaan suhteessa esitettyihin tarpeisiin keskitetyn rahoituksensa tasoa vuodelle 2020. Keskitetystä rahoituksesta maksetaan ICT-menot, ajoneuvohankinnat sekä muut keskitetyt hankinnat sekä merkittävät palvelusopimukset (Valtori ja Palkeet). Keskitetty rahoitus pysynee v. 2020 vuoden 2019 tasolla. Keskitetyn rahoituksen taso varmistuu, kun lopullinen siirtyvän erän koko vahvistuu.

Poliisin *ei-harkinnan varaiset* ICT-menot tulevat kasvamaan kehyskauden loppuun menneessä 10,5 miljoonaa euroa vuoden 2019 tasosta. Lisäksi uutena eränä poliisin toimintamenomomentille siirrettiin S-TUVE-verkkopalvelumaksu (n. 4,2 milj euroa). Kustannukset kääntyvät nousuun, koska sopeutettavia eli ns. ”löysiä” ei enää löydy ilman, että toimet vaikuttaisivat toimintaa heikentävästi. Säästettävät kohteet on nyt säästetty. Jos vielä pakotetaan säästämään, niin seuraava askel on, että vaikutuksia ilmenee suoraan joko palveluiden käytettävyyteen tai laajuuteen.

Huomioitavaa on, että ei-harkinnanvaraiset ICT kulut kasvavat sitä mukaa kun poliisi ottaa käyttöön uusia tietojärjestelmiä ylläpitokulujen myötä. Kaikki poliisin kehittämät tietojärjestelmät eivät korvaa jotain vanhaa, vaan usein kyse on täysin uusien järjestelmien kehittämisestä joko kansalliseen lainsäädäntöön ja/tai EU velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyen.

[1] ICT-menot sisältävät kehittämishankkeet (pl. henkilöstökulut), ei-harkinnanvaraiset ICT-menot sekä muut kiinteästi tietohallintoon liittyvät palvelujen ostot ja hankinnat.

Yksi suurimmista haasteista on se, että poliisille ei ole osoitettu lainsäädännön velvoitteista aiheutuviin ICT -kehitystoimenpiteisiin ja edelleen ylläpitokuluihin niiden tarvitsemaa lisärahoitusta.

Taulukko 5. Poliisin ei-harkinnanvaraiset ICT-menot v. 2010 lukien.[2]

Poliisin tietojenkäsittely-ympäristö

Poliisi on ns. TUVE-lain mukaisesti velvoitettu käyttämään Hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) tieto- ja viestintäteknisiä palveluita. TUVE-ohjaus on säädetty valtiovarainministeriön vastuulle ja poliisilla on vain välilliset vaikutusmahdollisuudet TUVE-kustannusrakenteeseen. Poliisille *TUVE-palveluista aiheutuva kustannus on kuitenkin poliisin ICT-kokonaiskustannuksista lähes puolet*. TUVE-ympäristön korotettu tietoturva sekä varautuminen aiheuttavat perustason ICT-palveluihin verrattuna merkittävän lisäkustannuksen. Tämä sekä uusien tietojärjestelmien käyttöönoton edellyttämät TUVE-palvelut ja digitaalisessa muodossa olevan tiedon määrän kasvu aiheuttaa vuodelle 2020 arviolta 1.9 milj. euron kustannusnousun poliisille.

Poliisin perustoiminnassa (esim. rikostutkinnassa) käsiteltävän, eri kanavista saatavan digitaalisen tiedon määrä ja ominaispiirteet edellyttävät ICT-erityistarpeille tarkoituksenmukaisesta tietojenkäsittely-ympäristöä. Tähän digitaalisen tutkinta- ja todistusaineiston vastaanottoon, käsittelyyn ja hallintaan on kriittistä toteuttaa TUVE-ympäristöstä erillinen kokonaisuus. Tämän poliisin toiminnalle kriittisen tietojenkäsittely-ympäristön kehittämisen ja käyttöönoton edellyttämä rahoitus on avoinna, eikä poliisin nykykehys sen rahoittamista mahdollista. Suunnitellun tietojenkäsittely ympäristön kustannuksiksi on arvioitu vuonna 2020 2.7 milj. euroa, vuonna 2021 2.1 milj. euroa sekä vuonna 2022 1.1 milj. euroa, sisältäen sekä investoinnit (kehittämiskustannukset) että ylläpidon arvioidut kustannukset

Tietojärjestelmien kehittämisen haasteet

[2] Ei-harkinnanvaraiset ICT-menot koostuvat mm. Tuve-palvelusopimus, Tori-palvelusopimus, tietojärjestelmien ylläpito, tietojärjestelmien kehittävä ylläpito, viestiverkkojen ylläpito.

Säädösvalmisteluissa ja säädösten voimaan tulemisen aikatauluissa tulisi huomioida aina muutoksen aiheuttaman tietojärjestelmän tai muun tieto- ja viestintäteknisen palvelujen kehittämisen realiteetit. Tietojärjestelmien avulla tehtävän asiankäsittelyn toiminnallisuuksien sekä tietoturvan että tietosuojan vaatimusten toteuttaminen kehittämishankkeen kautta julkisena kilpailutuksena vie laajoissa kokonaisuuksissa keskimäärin kahdesta kolmeen vuotta. Valitettavan usein säädösmuutoksen yhteydessä ei myöskään huomioida siihen liittyvän tietojärjestelmän kehittämisen edellyttämiä lisäresursseja. Tällöin nämä välttämättömät ICT-toteutukset aiheuttavat poliisissa resurssien uudelleen kohdistamisen pois muusta toiminnasta.

Digitaalisen maailmaan vastaaminen edellyttää poliisin teknologia- ja digiratkaisujen jatkuvaa kehittymistä ja kehittämistä. Yleisesti koko poliisitoiminnan kehittämishankkeissa painopiste on ollut palveluiden tehostamisessa ja laadunparantamisessa. Merkittävä osa (n. 90 %) toiminnan kehittämishankkeiden rahoituksesta ovat sellaisia, jotka sisältävät ICT-kehittämistoimintaa, joilla tähdätään henkilöresurssien vapauttamiseen muihin henkilösidonnaisiin tehtäviin.

Poliisin kehittämistyö on pääosin uusien tietojärjestelmien ym. kehittämistä, jota toteutetaan hankkeina. Suurin yksittäinen hankekokonaisuus on poliisiasiaintietojärjestelmä Vitja, jonka osalta suunniteltu käyttöönotto on v. 2021 lopussa. Vitjan kehittämistä jatketaan tämän jälkeen pienempimuotoisena erillisissä projekteissa. Vitjan osalta on jo v. 2018 otettu käyttöön POTI eli Poliisin tiedustelujärjestelmä, joka on moniviranomaisjärjestelmä ja tärkeä operatiivisen tiedon tietolähde.

Toinen suurempi hanke, on asetietojärjestelemän kehittämishanke Askel, jonka toimitussopimuksen Poliisihallitus päätti heinäkuussa 2019. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan päätetyn toimitussopimuksen perusteella ei ollut edellytyksiä saada lainsäädännön mukaista ja käyttäjien tarpeita vastaavaa tietojärjestelmäkokonaisuutta valmiiksi sovitussa aikataulussa. Asetietojärjestelmän kokonaisteknologian uudistamishanketta jatketaan ja hanke uudelleenorganisoidaan. Hankkeen uudessa suunnitelmassa ja aikataulutuksessa pyritään varmistamaan tietojärjestelmäkokonaisuuden ja sähköisen asioinnin valmistuminen samanaikaisesti ilman vaiheistuksia. Asetietojärjestelmän käyttöönottoajankohta tarkentuu ensi vuoden aikana, tämän hetkisen arvion mukaan se on vuonna 2024.

Ajankohtainen on myös viranomaisten yhteinen kenttäjohtojärjestelmä KEJO-hanke. Hankkeen tavoitetila saavutetaan vuoden 2020 loppuun mennessä, jolloin otetaan käyttöön sosiaali- ja terveystoimen priorisoitu ensihoitokertomus. Käyttöönoton toisessa vaiheessa loput toimialoista (poliisi, tulli, raja, puolustusvoimat) ottavat käyttöön KEJO-järjestelmän. Hankkeen aikana esille tulleet toimintaympäristön muutokset ovat aiheuttaneet jatkokehitystarpeita järjestelmätoteutuksen sisältöön ja laajuuteen, jotka vaikuttavat mm. poliisin käyttöönottoon.

Kuten edellä on todettu, poliisin hankemuotoinen kehittäminen on pääosin ICT -kehitystä, jossa toteutetaan eri lainsäädäntöuudistuksista tai EU -velvoitteista johtuvia toimenpiteitä. Poliisin hankemuotoiseen kehittämiseen on kohdennettavissa vuosittain n. 20 miljoonaa euroa, jonka lisäksi hank-

keita rahoitetaan n. 3 milj. eurolla ulkopuolista rahoitusta (EU -rahastorahaa). Tällä määrärahatasolla poliisin hankemuotoinen kehittäminen keskittyy käynnissä olevien hankkeiden läpivientiin. Uusia kehittämishankkeita voidaan käynnistää vain, jos niihin osoitetaan talousarviossa erillinen rahoitus.

Lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon ei ole tähän mennessä osoitettu hallituksen esityksissäkin kuvattuja resursseja, joten erityisesti vaadittava ICT -kehitys tehdään hankemuotoiseen kehittämiseen varatuin määrärahoin. Tästä seuraa, että aitoa kehittämistoimintaa ei voida juurikaan rahoittaa. Poliisilla olisi tarve panostaa muun muassa digitalisaatioon ja poliisin kenttätyötä helpottaviin ratkaisuihin tai hankintoihin, mutta nykyisessä resurssitilanteessa on pakottavat lainsäädännölliset velvoitteet priorisoitava.

Poliisin perustoiminnassa (esim. rikostutkinnassa) käsiteltävän, eri kanavista saatavan digitaalisen tiedon määrä ja ominaispiirteet edellyttävät ICT-eritystarpeille tarkoituksenmukaisesta tietojenkäsittely-ympäristöä. Tähän digitaalisen tutkinta- ja todistusaineiston vastaanottoon, käsittelyyn ja hallintaan on kriittistä toteuttaa TUVE-ympäristöstä erillinen kokonaisuus. Tämän poliisin toiminnalle kriittisen tietojenkäsittely-ympäristön kehittämisen ja käyttöönoton edellyttämä rahoitus on avoinna, eikä poliisin nykykehys sen rahoittamista mahdollista. Suunnitellun tietojenkäsittely-ympäristön kustannuksiksi on arvioitu yhteensä n. 7 miljoonaa euroa jakaantuen n. neljälle vuodelle.

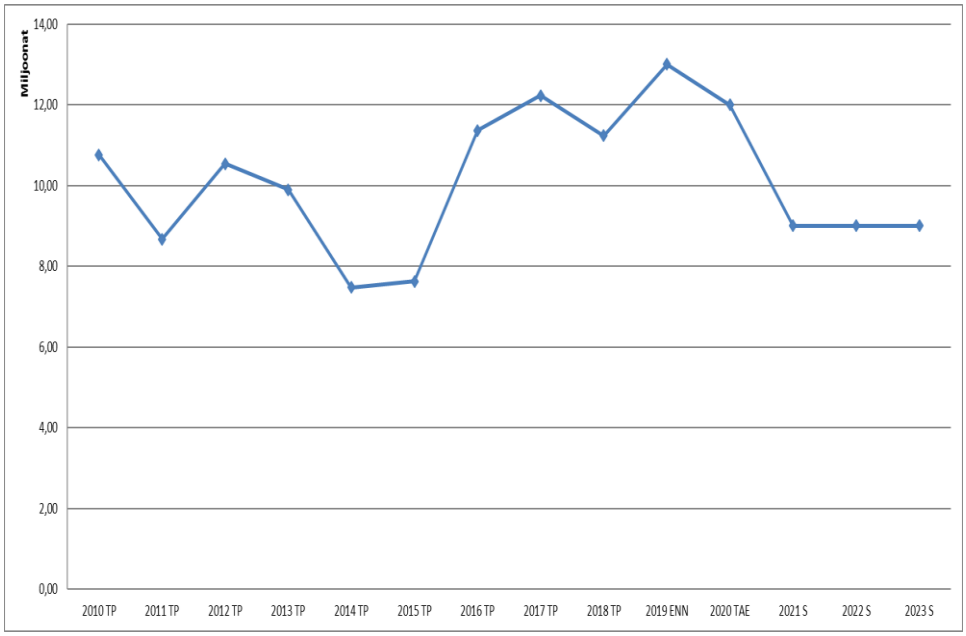
Säädösvalmisteluissa ja säädösten voimaan tulemisen aikatauluissa tulisi huomioida aina muutoksen aiheuttaman tietojärjestelmän tai muun tieto- ja viestintäteknisen palvelujen kehittämisen realiteetit. Tietojärjestelmien avulla tehtävän asiankäsittelyn toiminnallisuuksien sekä tietoturvan että tietosuojan vaatimusten toteuttaminen kehittämishankkeen kautta julkisena kilpailutuksena vie laajoissa kokonaisuuksissa keskimäärin kahdesta kolmeen vuotta. Valitettavan usein säädösmuutoksen yhteydessä ei myöskään huomioida siihen liittyvän tietojärjestelmän kehittämisen edellyttämiä lisäresursseja. Tällöin nämä välttämättömät ICT-toteutukset aiheuttavat poliisissa resurssien uudelleen kohdistamisen pois muusta toiminnasta.

Digitaalisen maailmaan vastaaminen edellyttää poliisin teknologia- ja digiratkaisujen jatkuvaa kehittymistä ja kehittämistä. Yleisesti koko poliisitoiminnan kehittämishankkeissa painopiste on ollut palveluiden tehostamisessa ja laadunparantamisessa. Merkittävä osa (n. 90 %) hankkeista sisältää ICT-kehittämistoimintaa, joilla tähdätään henkilöresurssien vapauttamiseen muihin henkilösidonnaisiin tehtäviin.

Muut investoinnit: yleistä

Poliisi ei nykykehystasolla kykene täysimääräisesti rahoittamaan perusajoneuvokalustohankintoja (ml poliisivenehankinnat). Merkittävimmät investoinnit joudutaan jatkossa esittämään erillisrahoitettaviksi. Investointeihin käytettävissä olevan rahan pieneneminen on tuonut esim. valvonta- ja hälytystoiminnan poliisiautojen vaihtovelkaa, joka on omiaan lisäämään kentällä toimivien poliisimiesten työturvallisuusriskejä. Poliisi on esittänyt vuodelle

2020 operatiivisen kaluston ja muun peruskaluston lisärahoitusta. Tätä ei ole kuitenkaan huomioitu kehyksissä.

Taulukko 6. Poliisin kuljetusvälineinvestointien kehitys 2010 - 2023.

Nykyisellä kehysrahoituksella ei kyetä täysin hankimaan poliisin suorituskykyä nostavia muita investointeja. Esimerkiksi kyberrikostorjunnassa haasteena ajan tasalla pysymisessä järjestelmä- ja ohjelmistokehittämisessä. Nykyinen kehystaso ei mahdollista lisäpanostuksia.

Keskitetyn rahoituksen mahdollinen lisäleikkaaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa kustannukset saattavat siirtyä osin hoidettavaksi poliisiyksiköiden kehysrahoituksesta. Tällä puolestaan on vaikutusta poliisiyksiköiden mahdollisuuksiin pitää rivissään yksikön htv-katon / tavoitteen mahdollistamaa henkilömäärää.

Poliisi on osallistunut aktiivisesti valtion yhteisiin hallinnollisten prosessien kehittämiseen mm. Handi-hankkeessa. Palkeiden toiminnassa mm. ohjelmistorobotiikan ja automaation lisääntyminen tulee näkyä kustannusten pienenemisenä myös asiakasvirastoissa (ml. poliisi). Kustannusten pieneneminen helpottaisi poliisin keskitetyn rahoituksen leikkauspaineita. Alustavan tiedon perusteella Palkeiden palvelusopimus tullee nousemaan hieman vuodesta 2019.

Keskitetyn rahoituksen sopeuttamistoimilla pyritään hillitsemään poliisin henkilöstön ja eritoten poliisimiesten määrän vähentämisen tarvetta. Tulevien vuosien haasteeksi muodostuu edelliseltä vuodelta siirtyvän erän suurus (4 - 6 milj. euroa / vuosi) ja sen saatavuuden turvaaminen.

Muut investoinnit: kalusto

Poliisin suorituskyky perustuu osaavan ja motivoituneen henkilöstön lisäksi hyvään johtamiskykyyn sekä riittävään, hyväkuntoiseen ja ajanmukaiseen kalustoon sekä välineistöön. Poliisihallitus hankkii poliisiyksiköiden käyt-

töön keskeisintä operatiivisessa poliisityössä tarvittavaa kalustoa sekä huolehtii kaluston elinkaarikulujen seurannasta ja kunnossapidon valvonnasta. Kalustoa pyritään suunnitelmallisesti uudistamaan. Osa investoinneista kohdistuu uusien suorituskykyvaatimusten edellyttämiin kehittämis- ja lisäystarpeisiin, jotka myöhemmin osaltaan lisäävät rahoitustarvetta kaluston säännölliseen huoltoon ja uudistamiseen.

Poliisilla on noin 2500 ajoneuvoyksikköä, perävaunut ja muu kevyt kalusto mukaan lukien. Vuodelle 2020 on havaittu 338 uusintatarvetta, hankinta-arvoltaan noin 20 milj. euroa. Ajoneuvohankintoihin on vuonna 2020 suunniteltu varattavaksi kaksitoista (12) milj. euroa, jolla voidaan toteuttaa vain 180 kriittisintä ajoneuvouusintaa. Tämä vuodelle 2020 suunniteltu 12 milj. euroa on jo kolme (3) milj. euroa enemmän kuin keskimäärin poliisissa viimeisten vuosien aikana ajoneuvohankintoihin on kyetty budjetoimaan - viimeisten vuosien aikana poliisin ajoneuvokalustohankintaan varattua rahaa on jouduttu leikkaamaan niin, että vuosittainen hankintabudjetti on jäänyt yhdeksään (9) milj. euroon. Ajoneuvokaluston ikä ja kunto vaativat ratkaisuja, joilla rahoitusta saadaan ao. kalustoon ohjattua entistä voimakkaammin.

Jatkuvasti vähenevien investointiresurssien johdosta Poliisihallitus on toistuvasti jo vuosien ajan joutunut keskittämään kalustouusintojen voimavarat keskeisimpään kenttätoiminnassa tarvittavaan kalustoon. Huolimatta siitä, että vuodesta toiseen lykätään esimerkiksi tunnuksettomien poliisiautojen uusimista ja asetetaan etusijalle tunnukselliset partioautot, ei viimeksi mainituistakaan saada uudistettua kuin noin 70 % vuotuisesta, autojen taloudelliseen vaihtoikään perustuvasta uusintatarpeesta. Ajoneuvokalusto ikääntyy, mikä merkitsee vikojen aiheuttamien käytettävyyshäiriöiden ja käytönaikaisten kustannusten merkittävää kasvua poliisiyksiköissä. 1/5 poliisin omistuksessa olevasta henkilöautokalustosta on jo yli 10 vuoden ikäistä.

Uusintainvestointien toistuva lykkääminen seuraaville vuosille aiheuttaa investointitarpeiden kasautumista. Vuoden 2020 suunnitelluista hankinnoista jää nykykehyksellä toteutumatta 158 ajoneuvouusintaa, jotka siirtyvät seuraaville vuosille. Ajoneuvojenvaihtovelkaa on kertynyt jo aiemmilta vuosilta yli 13 milj. euroa, joka koostuu aiempina vuosina toteuttamattomista ajoneuvovaihdoksista - poliisiyksiköissä ajetaan elinkaarensa loppupäässä olevalla ajoneuvokalustossa yhä pidempään ja sen ylläpitoon on sidottavaa rahaa yksiköiden käyttömenoista yhä enemmän. Poliisihallituksen on täytynyt priorisoida myönnetty ajoneuvorahoitus täysimääräisenä ajoneuvokaluston uusintaan eikä poliisi ole kyennyt uusimaan suunnitellusti myöskään venekalustoaan, mikä on aiheuttanut vaihtovelan kasvua myös ao. kalustoon liittyen.

Mikäli poliisin ajoneuvokalustoon ei kyetä investoimaan riittävää rahoitusta, joutuu Poliisihallitus tilanteeseen, jossa nykykaluston jakauma ja tyyppiluokat tullaan tarkastelemaan erittäin kriittisesti - painoarvona on tällöin käytettävä pelkästään ajoneuvojen hankintahintaa eikä toiminnallista tarvetta. Tämä voi aiheuttaa merkittäviä haasteita Poliisin lakisääteisten tehtävien toteuttamiselle ja operatiiviseen toimintaan, jos ajoneuvoluokat valitaan operatiivisten tarpeiden sijaan halvimman hankintahinnan perusteella (partiokäyttöinen pakettiauto vs. henkilöauto).

5 Poliisin toimitilat

Julkisen talouden suunnitelmassa on nostettu esiin valtion tavoite pienentää toimitilakustannuksia hallitusohjelman mukaisesti. Tästä poiketen poliisin toimitilakustannukset uhkaavat nousta merkittävästi, erityisesti rakennuskannan kunnosta johtuen. Poliisilla ei ole omin toimin juurikaan mahdollisuutta vaikuttaa ko. kustannuksiin, koska palveluverkkoa ei ole haluttu karsia. Toimitilakulut sisältävät vuokran, sähkön ja siivouksen. Vuonna 2019 poliisin toimitilakustannusten budjetti on noin 75,3 milj. euroa.

Vuoden 2020 toimitilakustannusten alustava budjettivaraus on noin 76 milj. euroa siitä huolimatta, että Senaatin vuokrista saadaan 1.1.2020 alkaen 6 % alennus. Alennuksen vaikutus on noin 2,6 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Uhkana on, että Senaatin toimeenpaneman, omien kiinteistöjensä kuntokartoituksen jälkeen ilmenee uusia kiireellisiä peruskorjaus- tai uudisrakentamistarpeita, jotka nostaisivat toimitilakustannuksia entisestään - pahimmissa skenaarioissa useita kymmeniä miljoonia euroja. Merkittäviä uusia toimitilahankkeita ei voida jatkossa käynnistää ilman niihin saatavaa erillisrahoitusta.

Syitä toimitilakustannusten nousuun on useita, merkittävimpänä taloteknisesti vanhenevat toimitilat. Peruskorjauksilta ei voi välttyä ja joissain tapauksissa peruskorjaus voi kustannuksiltaan olla vain jonkin verran uudisrakennusta halvempi vaihtoehto. Samaan aikaan sisäilmaongelmat ovat lisääntyneet hälyttävästi. On tilanteita, joissa peruskorjaussuunnitelma muuttuu matkan varrella siten, että henkilöstö joutuu lähtemään toimitiloista nopeasti pahenevien sisäilmaongelmien vuoksi väistötiloihin. Edelleen vaikutuksia tulee kymmeniä vuosia vanhojen vuokrasopimusten päättymisestä. Kun vuokrasopimus uusitaan, vuokrataso tarkistetaan. Vuokra voi esim. kaksin- tai kolminkertaistua. Mm. Porissa vuokrantarkistuksista seuraava nousua on n. 600.000 euron vuositasosta n. 1,2 miljoonan euron vuositasoon.

Lisäksi poliisille on valmistunut v. 2017–2018 uuden poliisitalokonseptin mukaiset poliisiasemat, mm. Kotkaan, Joensuuhun, Lappeenrantaan ja Lahteen. Uuden konseptin mukaiset tilan aiheuttavat samalla vuosikustannusten nousua. Esimerkiksi Lappeenrannan vanhan poliisiaseman toimitilakustannukset ovat olleet vuositasolla n. 290 000 euroa, kun uuden aseman toimitilakustannukset tulevat olemaan n. 1,2 milj. euroa vuosi.

Lisäksi meneillään on valtakunnallinen vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjausprojekti (v. 2016 alkaen), joka nostaa poliisin toimitilakustannuksia usean vuoden aikana merkittävästi. Näillä näkymin viimeiset vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjaushankkeet käynnistyvät vasta vuosien 2024-2025 aikana. Projekti on käynnistetty CPT:n, EOA:n ja pelastusviranomaisen vaatimuksista. Poliisihallinnon pitkän aikavälin toimitilasuunnitelmassa on tällä hetkellä suunnitelmavaiheessa 10 vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjaushanketta (toteutus 2021 tai myöhemmin), joista viidessä kohteessa ei ole olemassa kustannusarviota. Toisissa viidessä

kohteessa lisärahoitustarve vuodessa nykyisillä arvioilla on yhteensä noin 450 tuhatta euroa. Näiden lisäksi vuoden 2020 aikana on näillä näkymin käynnistymässä 6 vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjaushanketta kehysrahoituksella - näissä kuudessa kohteessa vuosivuokra nousee yhteensä noin 500 tuhannella eurolla.

Poliisihallinnon henkilökunta ja kiinteistöt ovat potentiaalisia terrori-iskun kohteita. Turvallisuus tulee korostetusti huomioida uusien ja vanhojen toimitilojen rakenteellisissa ratkaisuissa aiempaa korostuneemmin. Välttämättömällä turvallisuustason nostolla on merkittäviä kustannusvaikutuksia. Viimeisimmän arvion mukaan kustannuksia tulee noin 17 milj. euroa suunnitelluilla toimenpiteillä – mikäli turvallisuustaso päivitetään tämän päivän vaatimusten mukaiseksi, nousee arvio huomattavasti.

Huomattavaa on, että osa poliisin toimitilahankkeista on kytköksissä muiden hallinnonalojen (esim. OM:n Risen) hankeaikatauluihin ja hankkeita tulisi edistää samassa aikataulussa. Ts. rahoitus tulee olla selvillä myös Poliisin osalta, kun hanketta käynnistetään.

Poliisihallitus näkee suurena haasteena myös sen, ettei kehyspäätöksessä ole selkeitä kirjauksia toimitilahankkeiden rahoituksesta.

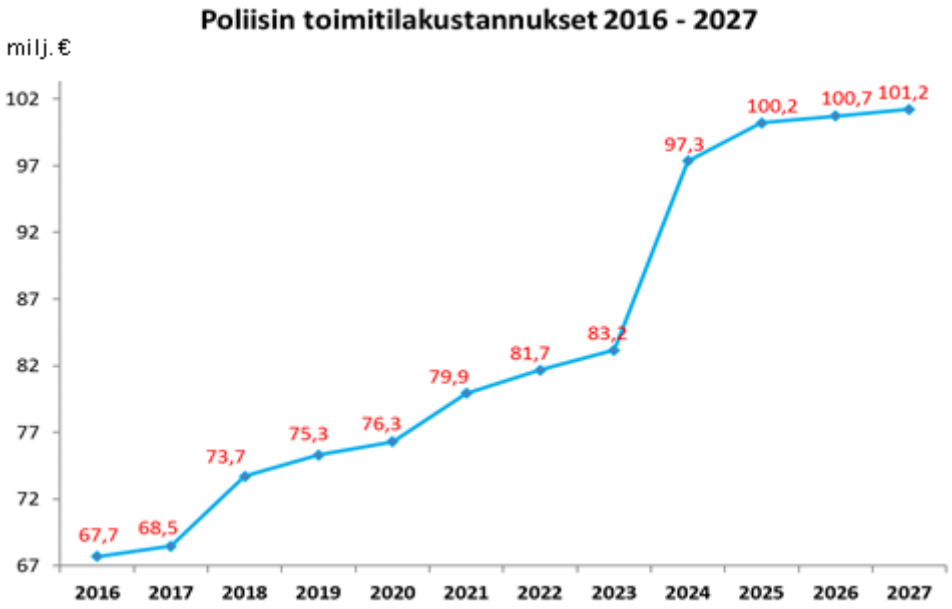
Poliisihallitus tuotti yhdessä Senaatti Kiinteistöjen kanssa vuoden 2018 lokakuussa pitkänaikavälin toimitilasuunnitelman, joka toimii pohjana poliisin kehysrahoitusta koskeville esityksille. Nykyinen kehys ei mahdollista toimitilakustannusten kasvuun vastaamista ja samalla kiinnipitämistä 7200 poliisimiehen tavoitetasosta – siksi toimitilojen kustannusten nousuun on välttämätöntä saada lisärahoitusta.

Toimitilaverkoston tilannekuva ja kokonaiskulujen kasvun kuvaaja

Poliisin 150 toimitilasta seuraavan 10 vuoden sisällä peruskorjausta tai uudisrakentamista tarvitaan lähes puolessa kohteista. Poliisihallinnon pitkän aikavälin toimitilasuunnitelmassa on 62 toimitilahanketta (sisältäen vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjaushankkeet), joista 11 on sisäilmakohteita ja niistä neljässä (4) on jo jouduttu lähtemään väistöön. Lisäksi on useita korkean sisäilmariskin kohteita, joissa tilojen kunto on erittäin huono. Mainituista 62 hankkeesta 32 on välttämätöntä käynnistää kiireellisesti. Hankkeiden aiheuttamien lisävuokrien arvio, kun kaikki 62 toimitilahanketta on toteutettu, on Senaatin antamien tietojen mukaan noin 27 milj. euroa.

Edellisten lisäksi poliisin toimitilojen saattaminen poliisin turvallisuusmääräyksen edellyttämälle turvallisuustasolle edellyttää karkean arvion mukaan ainakin 17 miljoonaan euron investointeja mm. tilaturvallisuuteen.

Edellä mainittuihin kustannusten kasvuihin on jo sisällytetty kaikki käytettävissä olevat kasvua hillitsevät toimenpiteet. Poliisin rahoituskehys nykyisellään ei mahdollista kasvun rahoittamista, mikäli maassa halutaan säilyttää nykyinen poliisimiehen määrän taso sekä nykyinen poliisin palveluverkko. Nykyisellään poliisin toimitilakustannukset kokonaisuutena (vuokrat, siivous ja sähkö) edustavat noin 10 % poliisin kehysrahoituksesta ja tämä osuus on voimakkaassa kasvussa.

Taulukko 7. Toimitilakulut tulevaisuuden skenaarioineen. [3]

6 Aikaisempien lainsäädäntöuudistukset ja niiden vaikutusten huomioon ottaminen talousarviossa

Yleistä lainsäädäntöuudistusten vaikutuksista poliisissa

Poliisi on kaikissa talousarviovalmisteluissa ja julkisen talouden suunnitelmissa tuonut esiin hallitusten esitysten mukaisesti lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat lisäresursointitarpeet, jotka ovat välttämättömiä lainsäädännön täytäntöön panemiseksi. Tarpeet on kuvattu myös Poliisihallituksen antamissa lausunnoissa kyseisten hallitusten esitysten vaikutusten, erityisesti taloudellisten vaikutusten arvioinneissa.

Poliisin toiminnan ja resursoinnin kannalta on täysin kestämätöntä, että lukuisten uusien ja kustannusvaikutuksiltaan merkittävien lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon ei ole osoitettu tarpeellisia ja välttämättömiä lisäresursseja. Useassa uudessa lainsäädäntövelvoitteessa poliisiin vaikuttavat taloudelliset vaikutukset ovat lähtökohtaisesti alimitoitetut tai usein jopa perusteltu, että ne voidaan toteuttaa ilman erillistä rahoitusta olemassa

[3] Kuvassa on huomioitu kaikki Poliisihallituksen tällä hetkellä (10.10.2019) tiedossa olevat ja edellä mainitut toimitilakustannukset. Kuvaaja alkaa vuodesta 2016, koska kustannukset ennen sitä eivät ole vertailukelpoisia johtuen toimitilaverkoston supistuksista ja Senaatin omiin kohteisiinsa vuonna 2016 toteuttamasta 15 % alennuksesta. Huomioitava myös se, että 1.1.2020 alkaen Senaatin vuokriin tulee 6 % ale (vaikutus noin 2,6 miljoonaa euroa vuodessa). Tämä on huomioitu kuvassa. Tämän hetken pitkän aikavälin toimitilasuunnitelmassa vuodelle 2024 ajoittuu useita suuren mittakaavan toimitilahankkeita, jotka aiheuttavat merkittävän kustannusten nousun.

olevasta kehyksestä. Tämä osaltaan heikentää entisestään ja merkittävästi poliisin haastavaa taloudellista tilannetta ja käytännössä tarkoittaa sitä, ettei poliisi pysty täytäntöönpanemaan lainsäädännön mukaisia velvoitteitaan.

Vuoden 2020 talousarvioehdotuksen mukainen määrärahataso mahdollistaa 60-80 henkilötyövuotta ennakoitua korkeamman poliisin henkilöstön määrän. Tällä voidaan vain osittain kattaa lainsäädäntövelvoitteista aiheutuvia lisäresursointitarpeita. Lainsäädäntövelvoitteiden osalta lisäys kohdennetaan PNR direktiivin mukaisiin velvoitteisiin vuonna 2020. On kuitenkin huomioitava, että PNR direktiivin velvoitteet aiheuttavat poliisille kehyskauden lopulla yhteensä 55 henkilötyövuoden lisäystarpeen.

Tieliikennelain kokonaisuudistus ja sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutokset aiheuttavat poliisille yhteensä 4,7 milj. euron kustannuslisäyksen vuodelle 2019 ja pysyvää, vuotuista kustannuslisäystä n. 1,1 milj. euroa vuodesta 2020 alkaen. Lain täytäntöönpano vuonna 2020 faktisesti edellyttää poliisilta toimivaa tietojärjestelmää, eikä poliisilla ole olemassa sellaista uuden liikennevirhemaksun käsittelyyn. Järjestelmän rakentaminen tulee maksamaan poliisille n. 3-4 miljoonaa euroa ja rakentaminen vievät arviolta min. kolme (3) vuotta. Tietojärjestelmän rakentaminen on parhaillaan käynnissä.

Osana tieliikennelain kokonaisuudistuksen edellyttämää tietojärjestelmähanketta huomioitavaksi tulee myös *sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutos*. Sakkomenettelyn uudistuksen ja ajokieltopäätösten (n. 17 000 kpl) siirtyminen käräjäoikeuksilta poliisille sekä oikaisuvaatimuksen käyttöönotto lisäsivät poliisin työmäärää ja henkilötyövuosivaikutus on noin 30 htv (1,74 milj. euroa). Sakkolain muutokset tulivat voimaan kesällä 2019. Lisäksi kustannuksia tulee rakennettavan järjestelmän pysyvistä ylläpitokuluista, oikaisuvaatimuksen käyttöönotosta liikennevirhemaksuissa (henkilötyö) sekä koulutuksesta.

Alkoholilainsäädännön kokonaisuudistuksen arvioitiin lain valmistelun yhteydessä tulevan vaikuttamaan laaja-alaisesti poliisin tehtäviin ja lisäävään poliisin resursointitarvetta tehtävämäärän kasvun myötä 170 henkilötyövuodella hälytys-, liikenneturvallisuuden- ja rikostorjunnan tason säilyttämiseksi nykyisellä tasolla. Kustannusvaikutukset em. henkilötyövuosilisäyksellä arvioitiin olevan kokonaisuudessaan n. 11,3 milj. euroa vuodessa.

Alkoholilainsäädännön muutos on näkynyt poliisin tehtävissä siten, että erityisesti aukioloaikojen pidentyminen on painottanut tehtäviä entistä enemmän myöhäisen aamuyön kustannusvaikutuksiltaan kalliisiin tunteihin. Alkoholisidonnaisten hälytystehtävien määrät ovat nousseet tammi-syyskuussa 2019 vuoteen 2017 verrattuna aamuisin kello viiden ja kuuden välillä 8,6%:a, aamukuuden ja seitsemän välillä yli neljä prosenttia. Poliisin kaikkien hälytystehtävien määrät ovat vastaavana ajanjaksona lisääntyneet aamulla kello viiden ja kuuden aikana 11,3 prosenttia ja kuuden ja seitsemän välillä 4,5 prosenttia.

Uuden hätäkeskusjärjestelmän Erican käyttöönotto on vaikuttanut myös uuden alkoholilainsäädännön tilastojen luotettavuuteen merkittävästi, mihn Poliisihallinnolla ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa.

Poliisille aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei ole siviilitiedustelua koskevassa HE:ssä arvioitu riittävälle tasolle, kun siviilitiedustelun on katsottu johtavan muun poliisin (muu poliisi kuin Supo) osalta vain 20 henkilötyövuoden lisäystarpeeseen. Lakivalmistelun aikana Poliisihallitus on tuonut toistuvasti perustellen esille, että esitetty lisäys ei ole riittävä, vaan tulisi olla vähintään 37–39 henkilötyövuotta (eli pysyvästi n. 2,204 milj. euroa). Lisäksi sotilastiedustelun perustellut kustannusvaikutukset muulle poliisille arvioidaan olevan poliisin tutkintaan tai selvittelyyn tulevien juttujen osalta noin 20 htv per vuosi (eli n. 1,160 milj. euroa) ja tämän ohella muut kulut olisivat 100.000 euroa per vuosi.

Hallituksen esitys laiksi *lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (ns. PNR -laki*) on valmisteltu sisäministeriön johdolla. Esityksellä täytäntöön pannaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa (PNR-direktiivi). Täytäntöönpano tulee olla täysimääräistä vuoden 2021 lopussa. Yksityisyyden suojan varmistamiseksi laissa säädetään lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käsittelytarkoituksista ja tietojen luovuttamista koskevista edellytyksistä. Täytäntöönpano tulee aiheuttamaan lisäresurssitarpeita poliisille yhteensä n. 3,1 milj. euroa v. 2020 ja pysyväksi kustannuslisäykseksi jää vuodesta 2021 alkaen n. 3,9 milj. euroa/vuosi. Edellä mainitut kustannukset eivät sisällä PNR -direktiivin täytäntöönpanon edellyttämää tietojärjestelmää, sillä se rahoitetaan Euroopan Unionin sisäasioiden rahastosta (ISF -Police) jo myönnetyllä tuella, jonka suuruus on 1,6 milj. euroa. Poliisi ei kykene täysimääräisesti resurssoimaan tätä kokonaisuutta.

Lapsidirektiivi. Euroopan unionin parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800 tuli olla implementoituna kansalliseen lainsäädäntöön 11.6.2019 mennessä. Direktiivin täytäntöönpano aiheuttaa poliisille yhteensä 0,835 milj. euron kustannuslisäyksen ja pysyvää, vuotuista kustannuslisäystä 0,390 milj. euroa. Kustannuksia aiheutuu erityisesti direktiivin mukaisesti koulutusvelvoitteesta sekä esitutkinnan keston pidentymisestä, alle 18-vuotiaiden säilöön otettujen pyyntöön perustuvista terveydentarkastuksista sekä erilaista muista organisatorisista ja hallinnollisista toimista.

Tiedonhallintalainsäädännön uudistus. 1.1.2020 voimaan tulevan tiedonhallintalainsäädännön toimeenpano aiheuttaa kustannuksia poliisille. Aiheutuvia kustannuksia ovat muun muassa tietojärjestelmien muutoskustannukset, sääntelyn edellyttämän yhteentoimivuuden kehittämisen kustannukset, toiminnan digitalisaation nopean edistämisen kustannukset sekä digitaalisen ja digitoidun salassa pidettävän tiedon säilyttämisen tuottamat kustannukset. Kustannuksia aiheutuu myös salassa pidettävän tiedon luokittelumuutoksesta, josta aiheutunee muun lisäksi myös muutostarpeita poliisin tietojärjestelmiin. Tiedonhallintasääntelyn ja hallitusohjelman tietopoliittisten tavoitteiden vaatimukset ovat lähes poikkeuksetta hankalammin toteutettavissa poliisin toimintaympäristössä. Järjestelmä- ja palveluostokulujen ohella lisäresurssitarve lainsäädäntöuudistuksen myötä muuttuvien työtehtävien hoitamiseen olisi Poliisihallituksen osalta 1 htv.

7 Poliisin esitykset vuoden 2020 talousarvion ylittävinä esityksinä

Poliisi on eri talousarvioprosessien yhteydessä hakenut lisärahoitusta edellä kuvattuihin tarpeisiin. Poliisin lisärahoitusesitykset eivät menestyneet. Suurimpia tarpeita ovat ajoneuvot (6 milj. €), toimitilat (3,6 milj.€), ICT-menot (1,9 milj. €), telekuuntelujärjestelmän uudistaminen (5,5 milj. €). Poliisi on uudistanut nämä 2020 täydentävän talousarvion yhteydessä.